

第十二章

玉凤

殷志强

凤、龙都是古人想象中的祥瑞动物。龙凤是中华民族肇始的化身。考古学家告诉我们，龙凤并不同时降临人间。论年龄，龙比凤长。早在五千年前中原地区仰韶文化、东北辽河流域红山文化的先民们，已开始塑造龙的形象，把龙树为心目中的神。凤是殷商人崇拜的对象。文献与考古资料相互印证，凤最早出现在距今三千年前的商代，比龙要年轻两千岁。也许正是这个缘故，所以龙象征男性，凤代表女性，因男大女小始终是中国人最佳择偶标准。我们虽能在古朴神秘的青铜器上隐隐约约看到凤的风姿，但都与龙联体，凤开始独立展示自己的风采，就是开创于这里要介绍的玉凤。

玉凤，1976年发现于著名的河南省安阳市小屯村(即殷墟所在地)商代第二十三世君王武丁的配偶“妇好”墓内。发掘工作由中国社会科学院考古研究所承担。妇好墓是目前唯一能与甲骨文相印证，能解定其年代与墓主身份的商王室墓

葬。妇好墓规模宏大，随葬品异常丰富，墓内共出铜器、玉石器、骨器、象牙器、陶器、蚌器与各类随葬品1928件，还有海贝6800余枚。妇好墓玉器，不仅数量多，而且特别是雕琢成人物和各种动物形象的装饰品，姿态多样、造型优美、线条流畅，工艺极为讲究，虽在地下埋藏了三千多年，而其光泽大多依然晶莹鲜润，灿烂迷人。玉凤是妇好墓755件玉器中风姿绰约，举世无双的“明星”。

玉凤身高13.6厘米，器壁厚仅0.7厘米，玉料系黄褐色的新疆良玉，体扁。玉凤作亭立回首欲飞状，弯弯的身躯呈C字形，呈现出无限的曲线美和动态美。尖尖的喙犹如鸡，圆圆的眼睛盯着远方，似乎在寻找、期待着什么。高高的凤冠三朵并连，点出了凤的特性。与夸张的长尾相比显得短小的双翅微微展开，翅上以剔地阴纹饰翎。尾翎根部凸饰三道等距线纹，犹如遮掩美丽玉躯的内衣。舒展的长尾自然弯曲，尾翎有合有分，素洁无纹。身前有透穿镂空，更使凤体丰满迷人。上端两侧一对外凸的穿孔圆钮，我们可以知道，玉凤是一件可供佩戴的高贵饰品。

商代玉雕的雕琢技艺及艺术造型特点，在玉凤上表现得淋漓尽致。商代玉雕形体大多为扁平体，少数为立体圆雕。扁平玉雕，艺术造型上有它的显著特点。首先是外轮廓呈圆弧状。除璧、瑗、环等为完整的同心圆外，其余多为同心圆的一部分，即外缘凸张，内缘凹曲，这两条弧线正好为同心圆的两段圆弧，被两条向心的斜线所切割，形成了大致如扇面形的玉坯。殷代玉雕匠师在这些扇面形玉坯上，根据他们对不同动物生态动作的细心观察，雕刻出如凤鸟、鸚鵡、苍鹰等多姿多采的艺术品。第二个特点，雕出的动物或人像，绝大多数采用了正侧面剪影的手法，即抓住所要描绘对象的主要特征，用熟练而准确的外轮廓线，勾勒出生动的艺术形象。殷代玉雕大师雕琢玉凤，不是精雕细琢玉凤的整个形态及它的羽毛，而是抓住凤的主要特征，重点刻画了凤

冠及凤尾。特别是修长的凤尾，从比例上讲是不怎么协调和谐，而在艺术上却是极其成功的作品，它突出了凤的最主要的特征，具有强烈的艺术感染力。还有一个特点是，殷代玉雕细部都是靠线刻和穿孔来表现的，使轮廓与细部有机的融合在一起，形成和谐完美的艺术风格。玉凤的线条十分简练，总数还不到十道。就这寥寥几笔，加上得体的穿孔，一件充满朝气的玉凤展现在我们面前。

龙凤艺术的魅力，无处没有，它是中华民族文化艺术传统和装饰风格的一个重要特征。画风绘龙，已有专门的技巧和理论。“画风讲三长”，即头长、眼长、尾长，以展示凤的修长而秀丽的体态。创造出优美的造形，令人喜爱。晋代皇甫端对凤的描绘是：“鸡头、燕喙、龟颈、龙形、鳞翼、鱼尾，其状如鹤，体备五色。”在龙和凤的感情表现上，讲究“愁龙”“喜凤”。

龙凤题材经久不衰，实与中国文明史紧紧地联系在一起。据《史记》记载，夏是龙的后裔，帮助大禹治水的殷契的母亲简狄在户外洗澡时，食了玄鸟(即凤)蛋而怀孕生了契，即所谓“天命玄鸟，降而生商”，契长大后协助大禹治水有功，后来成为殷商的始祖。殷商崇信玄鸟，因而商代的青铜器上铸刻很多变幻无穷的凤纹图案。妇好墓出土很多玉龙，而玉凤仅此一件。凤象征女性。也许妇好为了显示自己得隆高贵，生前只佩一件玉凤。

题解

凤是中国古代的祥瑞动物。它出现于商代的著名河南省安阳市小屯村的“妇好”墓内的随葬品。虽然这件玉凤被埋藏地下了3000多年，但玉的光泽依然灿烂迷人，它是“妇好”墓内中的755件中为最美的玉器。

玉凤身高13.6厘米器壁厚0.7厘米。玉料细黄褐色。它展示着商代玉雕的技艺及艺术造型的特点，同时也说明了当时人们崇拜凤。凤也象征女性。

生词解释

生词	拼音	解释
肇始	zhàoshǐ	เริ่มเกิด เริ่มต้นเกิด
化身	huàshēn	ร่างที่กลายมาจาก.....
降临	jiànglín	ลงมาจุด
塑造	sùzào	การทำรูปประติมากรรม
文献	wénxiàn	เอกสารการจดบันทึก
缘故	yuángù	ด้วยสาเหตุนี้
象征	xiàngzhēng	เป็นสัญลักษณ์
择偶	zé' ǒu	เลือกคู่
丰姿	fēngzī	ท่าทางหลายแบบ
展示	zhǎnshì	แสดงให้เห็น
承担	chéngdān	ยอมรับเป็นภาระ
蚌器	bàngqì	เครื่องมือ ภาชนะทำจากเปลือกหอย
海贝	hǎibèi	หอยทะเล
染器	rǎnqì	ภาชนะที่ใช้ทั่ว ๆ ไป
雕琢	diāozhuó	การสลัก
讲究	jiǎngjiù	พิถีพิถัน
光泽	guāngzhé	มีแสงเงา
夸张	kuāzhāng	แสดงออกเกินความเป็นจริง
遮掩	zhēyǎn	ปิดกั้น ปิดบัง
犹如	yóurú	ดั่งเช่น
舒展	shūzhǎn	กางแผ่ ขยาย คลี่กาง

外轮廓	wàilúnkuō	โครงร่างขอบนอก
呈	chéng	ถวาย ยื่นส่ง
圆弧状	yuánhú zhuàng	รูปทรงกลมโค้ง
勾勒	gōulè	ใช้กำลังอย่างมาก
特征	tèzhēng	ลักษณะพิเศษ
简练	jiǎnliàn	ฝึกหัด
魅力	mèilì	พลังแรงบันดาลใจ

艺术考古词汇

祥瑞动物	=	สัตว์สิริมงคล
肇始的化身	=	ร่างที่กลายในช่วงแรกสุด
相互印证	=	เป็นหลักฐานให้กันและกัน
择偶标准	=	มาตรฐานในการเลือกคู่ครอง
隐隐约约	=	ราง ๆ เลือน ๆ เห็นไม่ชัด
与甲骨文相印证	=	เป็นหลักฐานยืนยันได้กับตัวอักษรบนกระดองเต่า
规模宏大	=	อาณาบริเวณกว้างใหญ่ไพศาล
异常丰富	=	แบบอย่างมากมายที่แตกต่างจากเดิม
姿态多样	=	ท่าทางมากแบบ
造型优美	=	ทำรูปร่างได้สวยงาม
线条流畅	=	เส้นสลักต่อเนื่องไม่สะดุด
晶莹鲜润	=	ชุ่มชื้นสีสวยงามแวววาว
灿烂迷人	=	มีแสงระยิบระยับเป็นที่ต้องตาต้องใจยิ่งนัก
风姿绰约	=	ท่าทางสวยงามอ่อนช้อยอรชร
举世无双	=	ไม่มีงานชิ้นใดเทียบได้
阴纹饰翎	=	ลายที่ปักประดับด้วยสลักนูนต่ำ
素洁无纹	=	ขาว เรียบ ไม่มีลาย
透穿镂空	=	โปร่ง ฉลุลาย

高贵饰品	=	เป็นเครื่องประดับล้ำค่า
淋漓尽致	=	แนววิบวิมมือละเอียดที่สุด
扁平体	=	รูปแบบเรียบ
立体圆雕	=	ประติมากรรมลอยตัว 3 มิติ
外轮廓呈圆弧状	=	รูปทรงรอบนอกเป็นรูปโค้งมน
同心圆	=	เป็นรูปกลมอันเดียวกัน
外缘凸张	=	ขอบนอกสุดนูนสูงขึ้น
内缘凹曲	=	ขอบในเว้าลง
外轮廓线	=	เส้นรอบนอก
精雕细琢	=	สลักได้ละเอียด
协调和谐	=	ปรับให้เกิดความกลมกลืนกัน
寥寥几笔	=	สลักคู่กันสองสามเส้น
技巧和理论	=	ทฤษฎีและเทคนิค

问答题

1. 依照考古资料谈谈凤出现于何时?
2. 由1976年出土于河南省安阳市小屯村的玉凤形状怎么样? 为什么作者说它是“举世无双”的明星?
3. 商代玉雕的雕琢技艺及艺术造型特点及殷代玉雕细部是怎么样?
4. 中国艺术传统画凤绘龙应有什么专门的技巧和理论呢?
5. “天命玄鸟降而生商”是什么意思?

练习

1) 连词

仰韶文化	1 龙
象征男性	2 河南省
小屯村	3 龙、凤
辽河流域	4 妇好墓内
祥瑞动物	5 红山文化
6800 余枚海贝	6 龙的形象
靠线刻和穿孔表现	7 商代玉雕
愁龙喜凤	8 殷代玉雕
殷商人崇拜的对象	9 凤
扁平体	10 晋代皇甫

2) 将已连好的词语依照文章内容造句。

3) 写出文章的重要内容。

艺术考古知识

妇好墓

妇好墓是商王武丁配偶之墓。该墓位于河南省安阳市小屯村的西北，殷墟宫殿区内。发现于1976年，它是目前唯一能与甲骨文相印证确定年代和墓主身份的商王室墓葬。该墓上部有夯土房基，作为祭祀之地。墓圪为长方形竖穴，长5.6米、深8米，内有二层台，腰坑和壁龛。椁室大部分塌毁，木棺髹漆，已腐朽。墓内有殉人16个，狗6只青铜器，玉石器、骨器、象牙器、蚌器等1900余件，贝6000余枚。

甲骨文

甲骨文是由王懿荣，清朝大臣在1899年所发现。当时它是药铺的一盒药材称为“龙骨”。实际上这并不是龙骨而是几千年前的龟甲和兽骨。其上面所刻的是已失传的古文字，学者们称为“甲骨文字”。

甲骨文大部分出土于河南省安阳小屯村一带。这是因为此地古代时是商朝首都殷城的废墟。人们称为“殷墟”。商朝离今日已有4000多年了。甲骨文就是当时人们使用的文字。

现在中国已出土154,000多片古代甲骨。内容有关当时人们占卜的记录。在占卜时先将乌龟壳或兽骨用青铜凿子凿钻背面，然后放在火上烤；由甲骨正面出现裂纹而定为吉凶。

采自：李润新、朱一飞《世界文化史故事大系》(中国卷)，北京语言学院出版，1994。页11-12。

艺术考古欣赏

凤是中国文化中最祥瑞的动物；它是百鸟中之后而且也在 中国历代文化中扮演着非常重要的角色。它的豪华富贵逐使它变成历代皇后的象征。在最隆重的墓葬中它也是最受重视的陪葬物。这篇文章中的玉凤就是出土于商朝公主的墓中。由于墓主的身份高贵，因此除了陪葬物过于丰富以外。其玉质以及雕琢的手工也是相当细致。它的形象曲线及动态都非常美。同时在这件玉凤也实现了商代的雕玉特别形态就是多为扁平体，少数为立体圆雕。从这篇文章的内容我们已得知良玉是出自新疆的而凤的题材最为历代艺术家所采用；可见今天的吉祥图案中的凤凰图是多到不胜枚举的。

บทแปลบทที่ 12

หยกหงส์

อินจ้อเจียง

หงส์และมังกรล้วนเป็นสัตว์สิริมงคลในความคิดของคนในสมัยโบราณ มังกรและหงส์ก็คือการกลายร่างอีกรูปแบบหนึ่งของกลุ่มชนอันเป็นบรรพบุรุษของจีน นักโบราณคดีบอกพวกเราว่า มังกรและหงส์มีใช้ลงมาสู่โลกมนุษย์ในเวลาเดียวกัน ดูด้านอายุแล้วมังกรจะมีอายุยาวนานกว่าหงส์ บรรพบุรุษในวัฒนธรรมยางเซาซึ่งอยู่เขตภาคกลางของจีนและวัฒนธรรมหงชานแถบลุ่มแม่น้ำเหลืองเหอทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีอายุกว่าห้าพันปีก่อนโน้น ก็เริ่มทำรูปมังกรแล้ว แล้วยึดเอามังกรเป็นเทพประจำใจ ส่วนหงส์เป็นสิ่งกราบไหว้บูชาของชาวอินชาง (ราชวงศ์ซาง) ทั้งข้อมูลจากการจดบันทึกและข้อมูลทางโบราณคดีก็แสดงหลักฐานตรงกัน นกหงส์ได้ปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยราชวงศ์ซาง ห่างจากปัจจุบันสามพันกว่าปีมาแล้วอายุของหงส์จะน้อยกว่ามังกรถึงสองพันปี และก็คงเพราะเหตุผลนี้ ดังนั้นมังกรจึงเป็นสัญลักษณ์แห่งชาย และหงส์เป็นสัญลักษณ์หมายถึงผู้หญิง เนื่องจากการหาควีนในประเทศจีนนั้น ชายอายุมาก หญิงอายุน้อย จึงจะเป็นคู่ที่เหมาะสม แม้ว่าเราจะได้เห็นรูปร่างที่ชัดเจนของหงส์บนเครื่องสำริดที่เต็มไปด้วยความลึกลับในสมัยโบราณแต่ก็มักจะเป็นรูปร่างที่ต่อเนื่องเกี่ยวข้องกับมังกร หงส์เริ่มต้นเป็นรูปร่างอิสระก็คือเริ่มต้นที่ หงส์หยกที่กำลังจะแนะนำให้รู้นั่นเอง

หยกหงส์ได้ค้นพบในปี ค.ศ. 1976 ที่หมู่บ้านมีชื่อเสียงคือหมู่บ้านเสี่ยวตุ้นชุนเมืองอานหยาง มณฑลเหอหนาน (แหล่งโบราณคดีของสมัยราชวงศ์อินชาง) ที่สุสานของมเหสีที่เรียกว่า ผู้สาวของพระเจ้าหวางอู่ตัง ซึ่งเป็นพระมเหสีรัชสมัยที่ 23 แห่งสมัยราชวงศ์ซาง การขุดค้นเป็นงานรับผิดชอบของกองวิจัยโบราณคดีของสถาบันสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทยในสุสานผู้สาวนั้นเท่าที่พบเห็นในปัจจุบันนี้คือแหล่งเดียวที่มีหลักฐานทางด้านตัวอักษรบนกระดองเต่าที่เก่าที่สุด ซึ่งสามารถทำให้ตัดสินยุคสมัยของผู้เป็นเจ้าของสุสานว่าเป็นคนในราชวงศ์ซางได้ สุสานผู้สาวเป็นสุสานที่มีอาณาบริเวณใหญ่โตของที่ฝังไปพร้อมกับศพก็มีมากมาย ภายในสุสานจะพบทั้งเครื่องสำริด เครื่องหินหยก เครื่องกระดูก เครื่องงาช้าง เครื่องปั้นดินเผา และเครื่องที่ทำด้วยเปลือกหอย รวมทั้งของที่ฝังไปพร้อมกับศพชนิดอื่น ๆ รวม 1928 ชิ้น ทั้งยังมีภาชนะหอยทะเลอีกกว่า 6800 ชิ้น เครื่องหยกที่พบในสุสานผู้สาวนี้ ไม่เพียงแต่จะพบเป็นจำนวนมาก ทั้งมีรูปแบบต่าง ๆ มากมายด้วย ที่เป็นพิเศษคือเครื่องประดับที่มีการสลักหยกเป็นรูปคนและสัตว์ชนิดต่าง ๆ ทำทางกริยา รูปร่างสวยงามมีฝีมือในการสลักละเอียดและทำด้วยความชำนาญ แม้ว่าจะถูกฝังอยู่ใต้ดินถึงสามพันกว่าปี แสงสว่างของหยกยังสดใสสวยงามมีความชุ่มชื้นสวยงามเป็นที่บาดตาบาดใจผู้พบเห็น หงส์หยกเป็นเครื่องหยกที่มีลักษณะสวยงามผิดแปลกจากบรรดาเครื่องหยก 755 ชิ้นที่พบ เป็นงานฝีมือที่งามจนไม่มีงานชิ้นใดเสมอเหมือน

หยกหงส์มีความยาวตลอดลำตัว 13.6 เซนติเมตร เนื้อหยกหนาถึง 0.7 เซนติเมตร เนื้อหยกเป็นสีเหลืองน้ำตาลเล็กน้อยเป็นหยกชั้นดีจากซินเกียง ตัวนกแบนมีทำยีนหันหัวกลับคล้ายจะบิน ลำตัวอโค้งเป็นรูปตัว C แสดงให้เห็นถึงความสวยงามของเส้นโค้งอย่างมาก จงอยปากแหลม ๆ คล้ายไก่ ตากลม ๆ จ้องมองไปในระยะไกล ดูเหมือนว่ากำลังหาหรือรออะไรสักอย่าง หงอนสามหยกที่ตั้งสูงทำเป็นรูปดอกบัวสามดอกกำลังบาน เน้นให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของนกหงส์ หางที่ยาวเกินความเป็นจริงเปรียบเทียบกับปีกที่กำลังกางออกเล็กน้อย จึงทำให้ดูสั้นและเล็ก บนปีกที่แยกออกมองเห็นลายประดับนั้นเป็นลายขนดำที่ปลายปีกทำเป็นเส้นที่มีความห่างเป็นเส้นขนเป็น 3 ช่อง ดูราวกับว่าใช้เส้นเหล่านี้ปกคลุมเส้นในของรูปร่างอันสวยงามของหงส์ ปีกที่กางเล็กน้อยทำเป็นปลายงอโค้งขึ้นอย่างธรรมชาติ ขนที่ปลายปีกแยกออกจากกันและติดกัน เนื้อหยกเกลี้ยงไม่มีลวดลาย ด้านหน้าลำตัวมีลายฉลุเป็นช่องว่าง ๆ ทำให้ตัวหงส์สวยงามต้องตายิ่งนัก ตอนบนสองข้างที่เป็นเม็ดกลมมนเงาแวววาว จึงทำให้เราได้ว่าหงส์นกตัวนี้คือเครื่องประดับสำหรับแขวนที่มีราคาสูง

เทคนิคการสลักหยกและการทำศิลปกรรมเป็นรูปต่าง ๆ เป็นลักษณะพิเศษของศิลปะสมัยราชวงศ์ซาง และแสดงถึงฝีมือที่ละเอียดตลอดทั้งชิ้นในการสลักหงส์หยกสลักขึ้นในสมัยราชวงศ์ซางมักจะทำเป็นรูปแบบเรียบ ที่สลักเป็นรูป 3 มิติลอยตัวนั้นมีน้อยมาก การสลักหยกเป็นรูปต่าง ๆ เป็นรูปแบบเรียบเป็นลักษณะที่เห็นอย่างเด่นชัดของการสลักหยกของสมัยนี้ ก่อนอื่นจะทำเค้าโครงเป็นรูปอโค้ง นอกจากหยกปี้ (หยกแผ่น) หยกห้วน (ห้วงหยกชนิดหนึ่ง) หยกหวน (กำไลแขนหยก) ที่จะต้องทำรูปวงกลมอย่างแท้จริงแล้ว ที่รูปร่างนอกเหนือจากนั้นมักทำเป็นรูปกลมส่วนหนึ่งของวงกลมเท่านั้นคือขอบให้ขนยื่นออกมาด้านในขอบทำเป็นรูปเว้าโค้งงอเข้าด้านในเส้นโค้งสองเส้นที่พอดีจัดเป็นสองขั้ว เส้นโค้งของรูปวงกลมและเส้นเฉียงที่พุ่งหาจุดศูนย์กลางตัดขาดออกจากกัน ทำให้กลายเป็นรูปร่างแบน ๆ เหมือนพัด ช่วงสลักหยกของสมัยอื่นก็ใช้พื้นที่แบบคลี่ออกมีรูปคล้ายพัดโดยอาศัยความละเอียดรอบคอบในการตรวจตราอย่างพิถีพิถันที่แตกต่างกันของสัตว์ชนิดต่าง ๆ แล้วสลักออกมาเป็นงานศิลปะรูปนกหงส์ นกแก้ว เหยี่ยว ที่มีกริยาท่าทางต่าง ๆ เป็นต้นลักษณะเด่นประการที่สองคือ สลักเป็นรูปบุคคลหรือสัตว์มักนิยมใช้วิธีตัดกระดาษที่เรียกว่า วิธีตัดกระดาษตามเงาที่แสดงออกทางด้านหน้าตรงและด้านข้าง คือการรู้จักจับจุดลักษณะพิเศษที่สำคัญที่สุดของสิ่งที่กำลังสลักโดยใช้ความชำนาญตัดสินใจการทำโครงรูปเพื่อให้มองเห็นเป็นรูปแบบทางด้านศิลปะแล้วสร้างรูปแบบที่ดูมีชีวิตชีวา ศิลปินเอกสมัยราชวงศ์ฮั่นสลักหงส์หยกนั้น มิใช่จะทำอย่างละเอียดและสวยงามแต่เฉพาะกับท่าทางและขนของมันเท่านั้น แต่ได้จับลักษณะเด่นของนกหงส์ไว้จึงให้ความสำคัญกับหงอนและหางของนกหงส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหางที่ยาวอย่างเป็นระเบียบหางดูตามมาตรฐานแล้วจะไม่พอเหมาะและไม่กลมกลืนกันนัก แต่ทางด้านศิลปะแล้วกลับเป็นผลงานที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งยวด นกหงส์หยกตัวนี้ได้แสดงออกถึงลักษณะพิเศษที่สำคัญที่สุดของนกหงส์ จึง

ได้ให้ความรู้สึกทางด้านศิลปะที่แรงกล้ายิ่งนัก ยังมีลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งคือส่วนที่เป็นรายละเอียดของการสลักเครื่องหยกของสมัยราชวงศ์ฉินมักแสดงออกด้วยการใช้เส้นหรือเจาะลึกลงไปทำให้เค้าโครงและส่วนที่เป็นรายละเอียดผสมผสานกันกลายเป็นความสวยงามที่มีความกลมกลืนกันได้ เส้นที่สลักหยกหยาบดูเรียบง่ายแต่แสดงออกถึงความชำนาญ เส้นที่ปรากฏบนตัวหงส์รวมแล้วไม่ถึง 10 ช่อง จึงดูเป็นเส้นง่าย ๆ ไม่มีเส้น และเพิ่มการเจาะรูที่ตัวหงส์ หงส์ที่สลักจากหยกสวยงามเต็มไปด้วยชีวิตชีวาที่ปรากฏอยู่ต่อหน้าเรา

ความดึงดูดใจของศิลปกรรมรูปมังกรและหงส์ พบอยู่ทุก ๆ ที่ เพราะมันคือลักษณะพิเศษของรูปแบบที่สำคัญแบบหนึ่งของเครื่องประดับและวัฒนธรรมที่สืบทอดมาแต่ดั้งเดิมของประชาชนชาวจีน การเขียนรูปหงส์ รูปมังกร ก็มีทฤษฎีเทคนิคโดยเฉพาะการเขียนนกหงส์ต้องเน้นความยาว 3 ประการ คือหัวนกยาว ตานกยาว หางนกยาว เพื่อแสดงถึงความสวยงามของตัวหงส์และท่าทาง ทำให้เกิดเป็นรูปแบบที่งามเลิศ น่ารัก หวงผู้ตรวจจิตรกรในสมัยราชวงศ์ฉินกล่าวไว้เกี่ยวกับการวาดนกหงส์ว่า หัวเป็นไก่ จงอยปากเหมือนนกนางแอ่น มีลำคอเหมือนเต่า รูปร่างเหมือนมังกรปีกมีเกล็ด หางเป็นหางปลา ท่าทางนกเหมือนนกกระเรียน ตัวนกมี 5 สี ในการแสดงออกถึงมังกรและหงส์นั้นจะเน้นในเรื่องที่ว่า 'มังกรดูน่ากลัว หงส์ดูน่ารื่นรมย์มีความสุข'

การใช้ลายหงส์มังกรเป็นที่นิยมกันมาตลอดไม่เคยเสื่อม ความจริงแล้วทั้งสองสิ่งได้รวมเข้ากับประวัติศาสตร์ความเจริญของประเทศจีนอย่างเหนียวแน่น ดังที่หนังสือ 'สี่จี' ได้บันทึกไว้ว่าราชวงศ์เซี่ยเป็นบุตรหลานของมังกร ส่วนผู้ช่วยตัวอสูรเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดน้ำท่วมคืออินซันนั้น คือบุตรหลานของนกหงส์ มารดาของอินซัน คือหญิงตี ในขณะที่อาบน้ำอยู่นอกบ้านนั้น ได้กินไข่ (นกเสวียนเหนียว คือไข่หงส์แล้วตั้งครรภ์) ซี ดังนั้นจึงเรียกกันว่า 'ฟ้าบันดาลให้นกเสวียนเหนียว (นกหงส์) ให้กำเนิดในราชวงศ์เซี่ย' เมื่อซีโตขึ้นแล้วจึงได้ช่วยพระเจ้าอวี่จัดทำเรื่องน้ำ ต่อมาก็กลายเป็นตระกูลเซี่ย ราชวงศ์ฉินเซี่ยกราบไหว้บูชานกเสวียนเหนียว ดังนั้นเครื่องสำริดของราชวงศ์เซี่ยจึงมีภาพนกหงส์ที่หล่อขึ้นมาในรูปร่างท่าทาง ต่าง ๆ มังกรที่สลักจากหยกที่พบอยู่มากมายที่สุดสานผู้สาว แต่มีหงส์เพียงชิ้นนี้ชิ้นเดียว หงส์เป็นสัญลักษณ์ของหญิง หรืออาจจะเพราะพระมเหสีผู้สาวต้องการจะแสดงหงส์หยกเพื่อให้รู้ถึงฐานะอันสูงส่งของพระนางว่าเมื่อยังมีชีวิตอยู่นั้นมีหงส์หยกชิ้นนี้เป็นเครื่องประดับ

